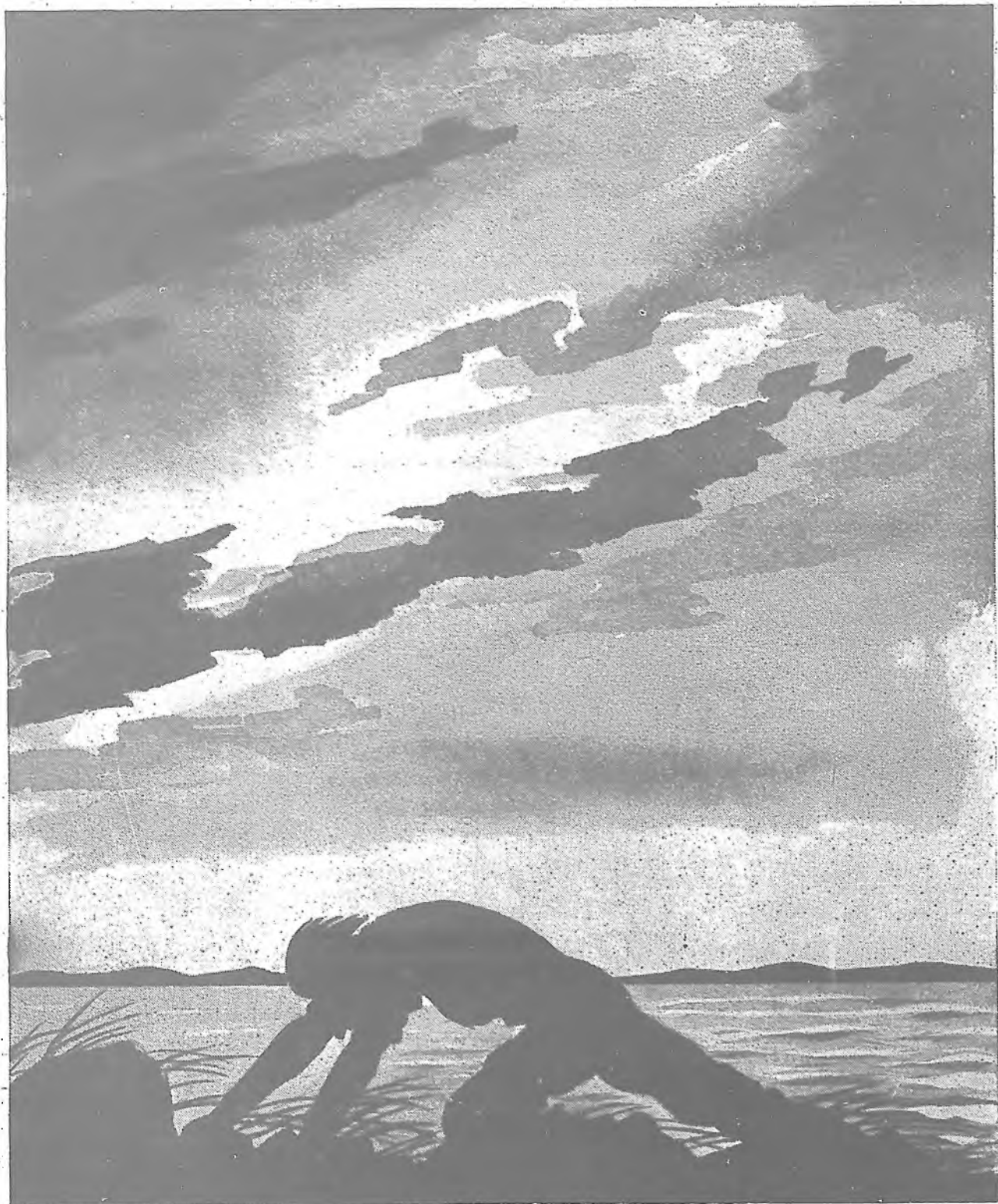

Mali Istranin

Mala pošta

Bogumil Toni, Samobor. Spominjemo Vas se, kako ne bi! Još kao mala djeca čitali smo u Istri i učili prije trideset godina napamet lijepe Vaše pjesmice, koje su onda izlazile u našem Mladom Istraninu. Tko je od nas i slutio da će se onaj naš i Vaš polet ovako slomiti. Da će u prah biti porušena sva ona divna zdanja naša i da ćemo morati bježati ispod naših zelenih lovorovih šuma pod Učkom ovamo, da tu u Vašoj blizini sklonemo glave. Hvala Vam lijepa, prijatelju stari, što ste nas se opet sjetili suradnjom, nakon tolikih godina...

ŠTO SE KOME U »MALOM ISTRANINU« NAJVIŠE SVIĐA?

U prošlom broju našega lista zamolili smo svoje čitatelje, da nam jave, što im se u listu najviše sviđa i imaju li možda još kakvih želja, prijedloga i primjedaba, kako da list bude ureden. Od mnogih odgovora spominjemo ih samo nekoliko, da se vidi ukus današnje mladeži.

Josip Tomić iz Petrinje najradije čita pjesmice, zvjezdoznanstvo i dječje novine.

Ladislav Bat iz Slav. Broda voli također dječje novine, ali vrlo rado čita pustolovine Kloka i Jožića i Jurićev kutić.

Vladimir Bosančić iz Mučne Reke kod Sokolovca je filatelista pa prati rubriku Filatelija. — Zanima ga i zvjezdoznanstvo, a rado bi čitao i kakav roman u nastavcima, po mogućnosti u stripovima.

Franjo Mužić iz Rasinje najvoli Kloka i Jožića. Bit će da je veseljak, jer kaže da bi mu se list još više sviđao kad bi ga ukrasili šaljivim slikama, smješicama i t. d.

Pipus Zoltan iz Branjinog vrha u Baranji bit će da je također filatelista, jer kaže da ga zanima filatelija, a uz to dakako i Jurićev kutić.

Emil Piršl iz Srp. Moravica želio bi čitati roman u nastavcima.

Robert Štriker iz Sušina-Đurđenovca najviše voli Kloka i Jožića. Kad pročitam Kloka u jednom broju — piše on — jedva mogu dočekati drugi broj.

Emil Jurković iz Ogulina kaže da je list tako dobro ureden da mu ne treba nikakvih nadopunjavanja.

Naveli smo ovdje samo nekoja mišljenja, da se vidi kakv je ukus naših čitatelja. Prema tome ćemo se i ravnati.

MALI ISTRANIN

GOD. IX ZAGREB, SVIBANJ-LIPANJ ŠK. GOD. 1937 38 BR. 9110

Naša učiteljica

Bijasmo upravo završili očenaš. Spremismo se, da se poput veselih i cvrkutavih ptičica razbježimo na sve strane, kad li nas u zadnji čas zadrža stari naš učitelj i reče:

»Djeco, sutra da ste mi došli u školu čisti, umiveni, počešljani i pokrpani. I onim drugima, koji uvijek ostaju kod kuće, recite, neka dođu. Doći će nova učiteljica, pa bih želio, da vas joj sve pokažem, da vidi koliko vas ima.«

Mi se začuđeno zgledasmo. Za čas se školom raznio žamor, kao da se izrojila čitava košnica pčela.

»Učiteljica? Kakovo je pak to zvijere? Zar da će nam još i jedna ženska doći dijeliti »srdelice«? Tko je kad čuo, da podučavaju i učiteljice? Od kad je svijeta i vijeka u našem selu je uvijek podučavao učitelj! Pa gdje bi jedna ženska znala kao jedan muškarac?« pitali smo jedan drugoga i rasprispovijedali se sve glasnije i glasnije, dok se nije umiješao učitelj i zagrmio svoj: mir! a mi se u hipu šćućurili poput plašljivih mišića.

»A odakle će doći?« zapitao je Nacijo, koji je bio najstariji i valjda zbog toga najodvažniji.

»Iz Hrvatske, upravo iz Zagreba«, odvrati učitelj. Kad smo čuli njegov odgovor samo zijevnusmo: »Iz Zagreba?!«

To je bilo malko odviše za naše male glavice, koje nijesu nikako mogle pojmiti, da bi netko mogao doći čak iz Hrvatske u naše selo u Istru. Uvijek smo mislili, da učitelj ni ne može biti nego Kastavač.

Poslije podne sam se požurio do Nacijevog oca, koji je imao stroj za šišanje. Ogulio me do kože, da mi se glava svjetila kao nekom starom fratru iz Pazina, koji je dolazio nedjeljom i svetkom u naše selo, da ispomaže starom našem župniku.

Sutradan nagrnulo je u školu toliko djece, da nije bilo mjesta za sve. Stisnusmo se po četiri na jednoj klupi, a mnogi na kraju sjedio je onako samo na pola. Dodoše čak i oni, koji nijesu nikad školu pohađali, a mali Bepo doveo sa sobom i mladega četirigodišnjega brata, koji nije još uopće vidio školu iznutra. Bože moj, kako li je taj mali zijevao na sve strane u slike po zidovima!

Stari se je naš učitelj bio glatko izbrijao, šetao po školi i svaki čas pogledavao kroz prozor, čudeći se, što pošta još uvijek ne stizava. Čim je pak začuo rog staroga poštara Blaža iz Pazina, koji je vozio »delencu« sa dva konja, izišao je naglo iz škole i požurio se pred poštu.

Tek što su se za njim zatvorila vrata, nahrupili smo na prozore i ispružili vratove, da vidimo kakva je to čudna zvjerka, ta učiteljica, koja je imala doći, da nam zamijeni staroga učitelja. Nije minulo ni pet časaka, kad li ugledamo, kako se uputila prema školi, zajedno s našim učiteljem, mlada neka blijeda gospodična.

»Zar je to ta nova učiteljica?« smijali smo se, požurivši se poput brzih, ali plašljivih zečića svaki na svoje mjesto.

»No, ta me ne će tući«, rekao je odmah Marko Švikov. Začusmo korake pred vratima i ušutismo.

Najednom se otvore vrata, mi skočimo svi na noge, kao da nas je tko ubo otraga iglom i zagrismo, kao iz puške:

»Faljen Isus i Marija!«

Učiteljica se silno prepala, trgnula se i zastala na vratima. Za čas se razabra, nasmiješi, i pokroči naprijed sve do stola, na koji položi nekakvu torbicu. Učitelj nam dade znak da sjednemo i mi sjedosmo.

Prvi nam se dan, da pravo kažem, nije nova učiteljica ni najmanje svidjela. To je bila neka mala, blijeda i slabunjava gospodičnica, s dugim bijelim ručicama, a glas je u nje bio sitan, upravo djetinji. Nama, koji smo bili navikli na ogromne učiteljeve brčine, na krupni njegov glas i čvrstu ljeskovaču u kosmatim mu rukama, koju nije nikad ispuštao i s kojom je uvijek šetao između klupa, kvrenuv čas ovoga, čas onoga, činilo se, da nas ona ni ne može što da nauči: ta tko će je čuti, kad mi stanemo škripati klupama i okretati se za njenim leđima? Jedva oni najprednji!

Najradije nam je pričala o svom domu. Mi, mali Istranići, nijesmo nikako mogli da razumijemo, da čak tamo u dalekoj Hrvatskoj imade ljudi, koji govore kao i mi. Ta samo ako si pošao u Poreč, Pulu i Trst, nijesi više čuo naše riječi, a ona je eto došla bogzna otkale i govori sasvim »po našu«.

Ubrzo smo se s njom sprijateljili. Pričala bi nam i pričala... Kad smo mi izrazili svoje začuđenje nad tim, da i tamo gore, odakle je ona, ljudi govore ovako kao i mi, a ovdje, već u Poreču, ne, rekla nam je nekoliko riječi o našem narodu.

Našega je naroda ne na stotine, ni na tisuće — govorila je ona — ni na milijune; nas je na stotine i stotine milijuna. I kad bi počeli putovati gore prema Učki, pa dalje i dalje na istok, hodali bi mjesece i mjesece, godine i godine, a da ne bismo došli na kraj našoj zemlji. I svagdje bismo mogli govoriti »po našu« i svi bi nas razumjeli. Braće je naše koliko zvijezda na nebu, koliko pijeska u moru... A naše zemlje istom! Nijedan je narod na svijetu nema toliko. Na stotine tisuća beskonačnih šuma, kroz koje jedva da je ikad čovječja noga prošla, na hiljade i hiljade plodnih ravnica, stepa, brda i dolina, i planina i mora, sve je to naše...

Rodila se u Zagrebu. Bila je velika sirota, oca je izgubila, dok je još bila sasvim mala, pa je ostala sama s majkom i još jednom mladom sestricom. Majka joj se kinila i mučila, dvoreći po kućama i perući, da ih izškola. Ona je učila, da postane učiteljica, u školi je prolazila izvrsno, a kad je svršila, dugo je čekala da dobije mjesto. Konačno ga je i dobila.

Otišla od kuće, iz grada na selo i počela podučavati djecu.

Kad bi na večer ostala sama u svojoj sobici, zanimala bi se u misli i sjećala se svojih kod kuće. Pisala im je duga pisma, ističući u svakom nadu, da će ipak jedamput dobiti mjesto u gradu, vratiti se k njima i ostati onda zauvijek kod njih.

Često je puta znala prosjediti do kasnih sati kraj prozora i promatrajući prekasnu noć obasjanu mjesječinom, slušala bi veselo biljisanje slavulja u grmu pod prozorom. U gradu toga nije nikad čula...

Na koncu se sasvim privikla na takav život. Svuda su oko sela bile lijepo šume, u koje bi znala zaći uvijek nakon škole, da nabere poljskog cvijeća, nagleda se stada bijelih ovaca, naužije svježeg zraka i odmori u sjeni granatih hrastova. Planđovanje u hladu stoljetnih gorostasa, šetanje po mekoj, mahovinom obrasloj zemlji neobično ju je veselilo, nju, dijete gradske buke i prašine.

I tome je došao kraj...

Bila je već zima, kad je otišla iz toga sela. Sjela je na vlak i povezla se praćena mahanjem nekoliko desetaka dječjih ručica... Bio je već pao prvi snijeg. I u vagonu je bilo hladno... Kasno u noći prispjela je u svoje novo mjesto boravka i izišla na osamljenoj stanici, gdje je nije nitko dočekao. Sv-

da je naokolo padao snijeg, da se je jedva razabiralo nekoliko raštrkanih kuća, koje su sačinjavale željezničku postaju. Do sela, kuda je bila određena, bilo je još daleko. Pošla je od kuće do kuće, da nađe bilo kakva kola, dok ih nije konačno, teškom mukom, sva promrzla i prozebla, našla.

Obolila je i morala u krevet, u kom je odležala skoro mjesec dana. Oporaviv se ponešto ustade i počne držati školu. Čitave se je zime vukla poboljevajući. Daleko od svih, koji su je ljubili, živjela je prepuštena sama sebi.

A kad je opet granulo sunce, i došli topli dani, sva se zemlja probudila, a njive i šume zazelenile, izišla je iz svoje sobice i ona. I ovdje je našla svoju radost. Kraj same škole bila je malena bašta, u koju bi, još uvijek kašljucajući, sišla, i tamo u društvu cvijeća, koje je posadila, zaboravljala na svoje jade, na svoju muku i žalost i na čitav svijet...

Na tom mjestu nije dugo ostala. Osjećala je, da joj kraj, maglovit i bez sunca, ne prija zdravlju. Sipljivi ju je kašalj davio i mučio i za najljepših dana, oštri zrak dražio joj grlo i pluća i ona je zaželila sunca, lakog morskog povjetarca i toploga juga.

Sjetila se kraja, za čije je škole, još kao malena djevojčica darivala svoj teško prištedeni groš, sunčane naše sirotice Istre, i vruće je čeznula za tim ubavim kutićem zemaljskoga raja, koji bi joj jedini mogao da donese spas.

Čula je, doista, o teškoćama s kojima je imalo da se bori narodno učiteljstvo, u toj zapuštenoj i maćuhinski zapostavljanoj zemlji, ali su je tješili glasi, koji su odanle dolazili i pričali o zlatnom srcu ondješnjega naroda, koji je s neopisivim oduševljenjem dočekivao svakog brata s one strane Velebita, koji bi dolazio da ga prosvjetli i otvori mu oči.

I ona je zamolila, da je premjeste u Istru. Uovoljiše joj želji i ona je, puna zanosu, nade i osnova, ostavila svoju užu domovinu, lijepo selo, baštu i dragu djecu i poslala k nama ne znajući još kakvi ćemo biti mi, dosad joj nepoznati mali Istra- nići...

K nama je došla, kako sam već na početku rekao, poštom iz Pazina. Na blijedom se je njenom licu odmah vidjelo, da nije zdrava i da će imati mnogo muke i truda s tolikom djecom. A nas je bila prepuna škola, najmanje stotina, i svaki nas je dan bivalo sve to više, jer su djeca čak iz Muntriljštine dolazila, da čuju novu učiteljicu, koja nije nikad tukla, nego samo lijepo pričala...

Kod nas joj je bilo lijepo. Selo je bilo bogato. Ljudi su je voljeli i donosili joj svega i svačega. A mi djeca istom! Skočili bi bili za nju i u vatru i u vodu. Vječno smo govorili samo o njoj.

Bila je neobično zadovoljna. U velikoj Zadruzi, do same škole, imala je svoju sobicu, hranila se kod župnika, a žene bi joj svakiput, kad bi došle k seoskom trgovcu, donijele pod pregačom po koje jaje, sir ili komad pršuta. Mali Toni Dančev (Bog mu dao pokoj duši, jer je i on sad već pokojni!) znao bi joj donijeti još toplo jaje, istom snijeto. A kad bi se ljeti zarvenile njive i polja od poljskoga cvijeća, pošli bismo po okolnjim livadama i nabrali toliko kitica, da su joj ih bili prozori vječno puni.

I polako, polako, počelo joj je nestajati bljedoće s lica. Ali ozdraviti nije nikako mogla. Od silne prehlade, koju je bila dobavila one zirske večeri, kad je po snijegu tražila kola, obolila je na plućima i dobila, sirota, sušicu...

Sva joj naša ljubav nije mogla pomoći. U školi smo bili dobri, da joj nije trebalo vikati na nas. Ako bi je tkogod znao ipak rasrditi, dobio bi poslije škole od Lojza ili Mate iz Bonaci takovih batina, da ga je zauvijek minula volja prkositi joj. Zato je ni nijesmo nikad srdili. Kad bi je ipak tkogod ražalostio, a to su običavali biti Matulinci neki, koji se nijesu bojali ni Lojza ni Mate, nije ih tukla, nego bi pošla do stola, sjela, i žalosno nas gledala.

U očima bi njenim u takvim slučajevima znale zablistati suze. Čim bi ih pak mi ugledali, žamor bi mahom prestao i svi bi se smirili, dok ne bi konačno jedan za drugim počeli i mi šmrcati i trti oči.

Ali i ona nas je zato voljela. Polovicu svega onoga sira, šunke i jaja, što bi joj žene donijele mi bismo pojeli. Umi-ljatim nas je svojim pričanjem u školi mnogo više naučila, nego stari učitelj svim svojim šibama...

Bože moj mili, kako je žalosno završila. Koliko se god puta sjetim njene smrti, najradije bih zaplakao...

Kad se bila najbolje privikla na nas, naše ljude i selo i osjećala se kao kod kuće, tako da bi bila, kako je običavala kazivati, najradije ostala za uvijek kod nas, dobila je jednog dana obavijest, da nas ostavi i pođe kući. Bilo je to upravo nešto pred Božićem. Na njezino mjesto da će doći novi učitelj. Nije smjela čekati ni do konca školske godine. U njenom se naime rodnom gradu bilo ispraznilo jedno mjesto i bogzna kojim slučajem dodijeliše ga upravo njoj, uvaživši joj molbu, koja je već godinama ležala neriješena. Sada se je dakle mogla vratiti k majci, koju je još prije četiri godine ostavila. I ako joj je bilo vanredno teško ostaviti nas ipak se je s druge strane silno veselila, što će joj bar starica majka biti obezbi-jeđena.

Dugo se je opraštala s nama. Osam smo se dana prije dogovarali kako ćemo je, čitava škola, ispratiti čak tamo do drugoga sela.

Ali onoga je dana, kad je imala da odputuje, bio zapao duboki snijeg. Sve se je od njega bijelilo. Kod nas inače ne običaje pasti velik snijeg. Najviše do gležanja, do koljena nikad. Nego upravo je te godine, kao na nesreću neku, bilo zapalo toliko snijega, koliko ga ni najstariji naši ljudi nijesu pamtili. Mnogi su je odvrćali od puta, no nije ih poslušala. Teško je to odgadati, kad je čovjek već sve spremio i upakovao. A i snijeg nije više padao, i ako je nebo bilo još uvijek mutno, tek bi tu i tamo prhnula po koja krpica... Pošla je stoga od kuće do kuće i sa svima se oprostila. Mi, djeca, pla-

kali smo za njom. Redom smo prilazili k njoj, brisali rukavom nosove i ljubili je u oba lica, kako je u nas običaj. Našli su joj kola, ali pošto je Bezjakov konj obolio, morala je poći vozom, u koji su bila upregnuta dva magarca.

Odvezao ju je barba Mate Švik. Mi smo joj odnijeli košaru na kola. Uzela je još nekoliko zamotaka, sjela na vreću napunjenu slamom, moja ju je majka dobro zaogrnila svojom vunenom plaštenkom i vozić je krenuo prema željezničkoj postaji u Svetom Petru u Šumi. Snijeg je pod kolima škripio. Mi smo je otpratili samo do groblja i ostali gledajući za njom sve dok nije vozić zašao u Finidu...

Kad su prošli Tinjan i spustili se dolje niz Dragu, počeo je snijeg ponovno padati. Letile su čitave krpe i pokrivala,

poput velikih bijelih plahta drvlje i zidove, krovove i ceste i kola na njima. Barba Mate je tjerao magarce i mlatio po njima debelom drenovačom samo da čim prije stigne van iz Drage. Ali ništa nije pomagalo. Magarci su vukli sve polaganije, dok nisu konačno nasred Drage stali. Nijesu mogli dalje. Snijeg je padao sve gušći i gušći. Nigdje u blizini nije bilo živog čovjeka, da im pomogne, nigdje sela ni kuće. Pusta je Draga! Snijeg je padao u sve većim plohama i pokrio cestu, voz, magarce i njih...

Kasno u večer nadoše ih neki Supetarci ledene. Barba Matu su još spasili, ali dobru našu učiteljicu nijesu više mogli. Bilo je već prekasno. Slaba, boležljiva i u groznici nije mogla da podnese tolike zime.

Tako je završila naša učiteljica. Dovezli su je natrag u Badernu, jer su tako željeli svi naši ljudi, koji nijesu htjeli, da bude zakopana ni u Tinjanu ni u Svetom Petru, i ako je tamo bilo mnogo bliže. Barba Mate još živi i svake nedjelje, ako je samo lijepo vrijeme, polazi na groblje, zapali debelu svijeću i moli za njenu dušu... Umrla je, sirota, na njegovima prsima, a da joj jačan nije mogao pomoći...

* * *

Mnogo godina je od tada prošlo. Na brežuljku povrh gradića Poreča, koči se jošte uvijek ponosna naša Baderna, moje rodno selo.

Iz dalekog sam se svijeta vratio da obidem poznate mi njene kutove. Sa svakim me ruševnim zidom, sa svakom ogradom, koju nekoć objestan preskakivah, sa zakutkom svakim, veže na tisuće najmilijih uspomena.

Stao sam pred školu i zagledao se u prozore, nekoć bezbrojnim kiticama najraznoličnijeg poljskog cvijeća okićene, a u mašti vidjeh blijedo lice, blagog osmijeha...

Iz škole prhnuše djeca: novo pokoljenje... Svi su mi poznati: to je Matin sin, onaj Lojzov, a onaj treći izrezani Bepo, nekad moj najbolji drug. Opaziv me utihnuše i ispružiše desnicu unaprijed pozdravljajuć me ala romana — fašističkim pozdravom.

Čas zatim ukaže se na vratima garava spodoba njihove učiteljice, o kojoj mi rekoše, da ne zna ni jedne riječi »po našu«.

Oj dobra naša, nezaboravna učiteljice! S kolikom li sam te se bolju toga dana spomenuo...

Ernest Radetić

Mali Istranin

Novi su mu gospodari prognali oca i dva starija brata. I neki susjedi otišli su onkraj granice. Sa sobom su povelili i djecu. I kad su odlazili pozivali su ga:

— Dođi i ti...

Ali on je ostao s majkom sâm u čičoj zimi. Sâm kao i onaj vrabac, što dolje na guvnu kljuva kljunom u zemlju. Biće te je gladan...

Mali Zvone ima negdje na tavanu knjižicu jednu. Pohranjena je u zidu, u dubokoj rupi, da je novi gospodari ne nađu. Katkada usred noći izvadi je odanle majka, da mali Zvone iz nje nešto pročita. Ima u knjizi lijepih priča. Jedna govori o vrapcu i lastavici, koja se spremala da krene u topliji kraj. Pred odlazak namjerila se na vrapca i pozvala ga, da ide i on s njome.

— Ugodno je u onoj dalekoj zemlji i toplo — dođi! — nukala ga lasta.

A vrabac:

— Ovdje sam se rodio, ovdje hoću i da ostanem.

— Poginućeš — navaljivala mala brbljavka.

— Svejedno — ovo je moj dom, pa se od njega ne mičem. Lasta odleti put juga, a vrabac ostane.

Otkad je to pročitao, mali je Zvone često pomišljao na vrapce. I nema dana, naročito u zimi, da pred kuću ne naspe nešto kukuruznog brašna ili po nekoliko mrvica hljeba.

Viktor Car Emin

Umjetnikova ispovijest

Velika kazališna dvorana obasjana električnim žaruljama bila je kreata ljudima. Skupila se ugledna i bogata gospoda da čuju slavnog guslača koji danas prvi put gostuje u ovome velegradu. Na pozornici se razmakne zastor. Žamor utihne. Na pozornicu stupi mlad umjetnik. Zagudi. Već su prvi zvuci zadivili slušatelje. Gusle su jecale tako bolno da se srce stezalo od tuge no ubrzo su zatim veseli zvuci narodnog plesa tako razdragali slušatelje da su im same noge poigravale.

»Krasno! Divno!« šaptali su dvoranom.

Mladi se umjetnik uživio u svirku pa niti vidi niti čuje koga. Gudalo leti brzo po guslama a prsti se okretno pomiču po strunama.

Svira o svojem djetinjstvu. Tamo daleko u visokom alpskom gorju stislo se njegovo rodno seoce u maloj uvalici okruženoj visokim gorama, Tamo je za djetinjstva stanovao u malenom naherenom kućerku sa ostarjelom majkom. Oca mu zasula lavina dok je još bio sasma maljušan pa ga i ne pamti. Prehranjivala ih jedna kravica. Ljeti, tek što bi svanulo, čuo bi kroz san zvuk zvoncadi pred kućicom. To su njegovi vršnjaci tjerali blago u planinu. Brzo se obukao, turnuo u torbu komad suha hljeba i pohitao sa svojom Rumenkom za njima. Lijep je bio pastirski život. Pun veselja, bezbrižnosti i sunčanog sjaja. Dani su prolazili brzo kao snovi. Igrao se s drugovima razne igre, valjao se po bujnoj gorskoj travi, nadmetao se u bacanju kamena s ramena ili verao strmim liticama. Bilo je dana kad bi ga spopala sjeta. Tada se klonio društva i tražio samoću. Sklonio bi se u debeo hlad pod kakav grm, izvalio se nauznak pa promatrajući kako se visoko gore pod plavim nebom ganjaju mali vunasti oblačići i lete nekuda u nepoznato, poželio da i on otplovi s njima u kristalne visine. Proležao bi tako sate i sate, beščutan za sve što se oko njega zbiva. Iza tih sjetnih dana dolazili bi opet dani neobuzdanog veselja. Tada bi pjevao po cijele dane. Brdine se orile od zvonkog mu glasa.

Lagano klizi gudalo strunama a divni se zvuci šire dvoranom. Sve ljepote gorskog seoceta i sve čari bezbrižnog pastirskog života izbijaju iz njegovih gusala.

Višeput su kraj njega prolazili planinari i mučno se verali na visove. Klimao je za njima glavom jer nije nikako mogao da razumije kako može neko da uživa u tom kojem veranju. On je dnevno gledao ljepote svoga kraja pa mu je ta ljepota bila tako obična te je mislio da se za nju ne isplati dolaziti iz tako dalekih strana kao ti planinari. Za dokonice izrezao je na paši lijepe dvojnice i sada mu je sviranje bila glavna rasonoda. Sviraio je što bi mu na pamet palo: pobožne crkvene pjesme koje su momci večerom pjevali po selu. Drugovi se okupljali oko njega i s ushitom ga slušali. Uvidjeli su da je njihov drug nešto više od njih i s pažnjom su ga susretali. A on bi sviraio i sanjario svirajući da je slavan umjetnik, da njegovi slušatelji nijesu pastiri i šumske ptice već bogata gospoda koja mu se dive. Kad bi se probudio od tog snatrenja, osjećao se vrlo nezadovoljan. Duša mu silom htjela da se vine u nebeske

visine a bila je krutom sudbinom vezana uz grudicu zemlje. Sve je to sada izvodio na guslama. Pobožni se napjevi lelujali dvoranom, odbijali se od stijena i slijevali s veselim napjevima kola.

Jednog je dana tako svirao. Bio je lijep proljetni dan. Sunce se prelijevalo po snježnim vrhovima i oštar odraz svjetla odbijao se kao od zrcala. Osjećao se tako lagodno i zadovoljno. Život mu se činio tako lijep. Svirao je s uživanjem. Zadubio se tako u svirku da nije ni primijetio kako mu se približava grupa planinara: neki stari, prosjedi gospodin s mladom gospojicom i vodićem. Privukla ih njegova svirka. Kad ih je opazio, zbunio se i prestao da svira. Umoliše ga da im nešto zaszvira. Nećkao se no kad ga je gospojica svojim krupnim, crnim očima nijemo molila da im usliša želju, ipak je zaszvira. A svirao je kao nikada prije. Svu svoju dušu i sve svoje osjećaje prelio je u svirku. Stari ga gospodin darivao zlatnikom i potapšao po ramenu a on ih ispratio komad puta. Ubrao je stručak runolista i zbunjeno ga vrtio u ruci ne usudujući se da joj ga ponudi, a ona videći njegovu smetenost sama ga zaskala. Na rastanku ponovno ga potrepta stari gospodin po ramenu pa će mu: »Vidjećemo se još!« I doista nakon par mjeseci došao ponovno u selo onaj stari gospodin s kćerkom Verom i zaskao ga od majke. Iškolaće joj sina i učiniti ga velikim gospodinom. Grčilo se majčino srce. Ta samo je za njega živjela i cijelog života snivala kako će ga, kad odraste, oženiti, pa će u miru i sreći proživjeti zadnje svoje dane, te okružena dječicom i unučadi svojom zaklopiti za uvijek trudne, staračke oči. A sada eto, došao iznenada taj stranac, koji hoće da raskida svu tu mrežu sanja što ih je godinama plela za sreću svojeg jedinca. Hoće da ga otkine od nje i učini gospodinom koji će je onda zaboraviti. Žrtvovala se za njegovu sreću. A kad je odlazio auto s njezinim sinom i ona mu maramom domahivala, osjetila je najednom ljutu bol i viknula za njim: »Sinko moj! Vрати mi se! Vрати!« no auto je već bio tako daleko odmaknuo te sin nije mogao da vidi kako mu se nesrećna majka grči na tlu od bola. — Tužno gude gusle i plaču kao ono njegova majka na rastanku. Bolno oponašaju majčin krik i zujanje auta koji joj je ugrabio sina.

Njegov skrbnik bio bogat tvorničar. Imao je divnu palatu. Ovakovu raskoš nije si moglo ubogo pastirće ni da zamisli. Vrsni učitelji brinuli se oko njegova odgoja. Brzo je napredovao osobito u glazbi. Proricali mu veliku budućnost. I nijesu se prevarili. Postao je slavan umjetnik. Oženio se Verom i bio sretan. No da mu sreća bude potpuna pošao je sa ženom po staru majku. Teško se rastala starica od svojeg doma, uz koji je bio vezan cijeli njezin život, no ljubav prema sinu bila je ipak jača i pošla je s njime.

Ubogo pastirće dovinulo se sreće za kojom je nekada težilo. Postao je slavan umjetnik, srećan muž i dobar, zahvalan sin. I sada kada je eto pred punom dvoranom ispovijedao guslama svoj život, i kada su ga sa sviju strana obasipali cvijećem i pljeskom, on ne vidi nikoga osim Verke, koja sjedi u prvom redu lica sjajna od sreće i do nje mило staračko kao iglom navorano majčino lice niz koje klize suze sreće.

Radoslav Kovač

Šparoge ...

Ljubičice su već blijedile po rubovima naših šumica, po puteljcima naših vinograda i oranica. Sunce se je svaki čas skrivalo i pokazivalo i izgledalo je kao da mu prkose oblaci iz kojih bi često pala ugodna proljetna kiša. Po hrastovima se već pojavile pupovi, a drijen i glog već su cvali i mirisali. Pokraj plota, pored živica, po šumama i kršu, po draču i kupini nicale su i rasle šparoge. Bile su crne od proljetnog sunca, ili blijede tamo gdje sunce do njih nije dopiralo. I dok su očevi okopavali i preoravali zemlju, čistili i vezali vinograde, mi smo djeca brali šparoge i natjecali se tko će ih više nabrati. A kako bi radosno ciknuli kad bismo u jednoj šparuzini našli po četiri,

pet lijepih mekanih, mladih šparoga. Majke bi to priredile za jelo, ili bi prodale Bumbarkama, što su po našim selima kupile jaja ili ponekad donšale u naša sela staru ribu, što je na trgu u Rovinju nisu mogle prodati. Umorni i zajapureni letili bi od šparuzine do šparuzine i dugim štapom udarali da ne bi slučajno zmijska bila. Tako su nas dobre majke učile da se čuvamo. I tek kad bi već sunce tonulo tako na horizontu vraćali smo se okićeni poljskim cvijećem kući, garavi od proljetnog sunca. Tko sad bere šparoge po našim šumama, ogradicama i kakav bi štap morali imati da otjeramo zmijske...

Prikodražan

U rano proljeće

Proljetno je poslije podne. Izišao sam u šetnju u polje. Oh, kako je divno u ovoj proljetnoj prirodi! Sjajno sunce prijazno se smiješeći prosipa svoje tople zrake s plavog nebeskog svoda na netom probudenu zemlju.

Još prije nekoliko dana bilo je sve tako tiho i mrtvo, svuda je prevladavala neka sumorna siva boja. Sada je sve oživjelo. Mali bistri potočić bučno žubori i njegovi talasići udaraju jedan o drugoga, pjeneći se i kovitlajući. Na obalama su se već vrbe osule prvim proljetnim zelenilom. Žuti leptirići leti poljem, tražeći u modrim proljetnim ljubičicama prvi sladani sok. Oh kako su divni ti skromni plavi cvijetići sa smjerno pognutim glavicama.

Krenuh dalje. Na usamljenom drvetu sjedilo je jato vrabaca. Derali su se iz sveg grla: »živ, živ« i pri tom se svadali bijući se da je nekima perje frcalo na sve strane. Ja im nehotice doviknuh: »Iš, vi kavga-džije jedne, koji se svadate kad se sav ostali svijet veseli svijetlom i toplom proljeću«. Preplašene ptice prhnuše u vis klikući još življe. Ja se ubrzo u duši pokajah što sam ih poplašio. Pa i oni se kao i sve ostalo raduju sunčanim proljetnim danima, samo oni tu radost odaju na svoj način, dižu graju, svadaju se i biju.

Nekoliko metara preda mnom, u malom gaju, žute se divne rasevale proljetne mace. Udoh na rub šumice. Tu se je istom osjećao probuđeni život. Na još tammom drveću razvile su se krupne blijedozelene pupe, uz živicu rasevjetao se žuti jaglac, brbljive šarene svrake skakale su nemirno po granama... Na proplanku zazvižduka kos svoju proljetnu pjesmu, himnu suncu, probudenu životu, mirisnom cvijeću, plavom nebu i svijetlom ranom proljeću.

K o p r i v n i c a

Milan Barišić

Svijetlo krijesnica

Krijesnice svjetilkama
zasjaše u mraku,
prošle su vrh polja ravnih
i uz stazu svaku.

Zasvijetliše u grmovlju
i kraj sitnog cvijeća
i u krošnjama zelenim
mirisnog drveća.

Čude se u krilu tame
večernji lepiri
i ne znaju tko to svijetlo
po uzduhu širi.

A cvijeće je zadivljeno
diglo glave male
i vjeruje da su zvijezde
s plavog neba pale.

Bogumil Toni

Filip Maćedonski

Filip Maćedonski bio je kralj Maćedonije, koja se protezala od Skadra do poluotoka Halkidike u Grčkoj.

On je proširio svoju državu i nastojao osvojiti cijelu Grčku.

Grci su se opirali i borili za svoju slobodu, ali uslijed podvojenosti i nesređenosti, koja je vladala u pojedinim državicama nijesu se mogli oduprijeti.

Filip ih je dobro poznao, jer je u gradu Tebi boravio tri godine kao taoc.

Kao izvrstan vojskovođa i lukav državnik, upotrebljavao je sve moguće, kako bi postigao svoj cilj.

Što nije mogao postići ljubaznošću i blagošću, postizavao je lukavštinom, varkom, mitom i silom.

Mnogi su se svijesni i rodoljubni Grci dizali protivu njega i nastojali osvijestiti Grke, dokazujući im, kako nijesu čiste Filipove nakane.

Između svih Grka, koji su ga napadali, isticali su se Atenjani Demosten i Eshin.

Oni su od dana u dan održavali veliki govore protiv Filipa po atenskim trgovima, na kojima su se u svako doba dana skupljali Grci iz svih krajeva Grčke.

Najžešći je u svojim govorima bio Demosten, jedan od najvećih grčkih govornika, a usto ispravan i pošten čovjek.

No, govornici nijesu napadali Filipa samo radi namjere da zavlada nad svima Grcima, već i radi njegovog života.

Predbacivali mu, da se previše opija, da voli zabave i želi steći bogatstvo i vlast.

Čuvši to, mnoge njegove pristalice, odluče da mu to nekako dojavе.

I jednoga dana, kada su se nalazili na njegovom dvoru u Pelu, a za vrijeme gozbe, reče jedan od uzvanika:

»Gospodaru, atenski te govornici žučno napadaju u govorima.«

»Zašto?« upita Filip.

»Radi namjere da zavladaš Grčkom.«

»Samo zato?« upita on dalje.

»Ne gospodaru.«

»Zašto još?« upita Filip znatiželjno.

»Radi načina tvoga života. Podmeću ti da voliš slavu i bogatstvo.«

Filipu sjevnuše oči, pa upita dalje:

»Zašto još?«

»Da voliš zabave«, odgovori upitani nekako skanjujući se.

»Govori samo otvoreno,« ohrabri ga Filip.

»I«, reče zapinjujući.

»I«, ponovi Filip.

»I, pijanstva«, odvrati ovaj tiho.

»Tako«, poviče gromko Filip i udari šakom o stol.

Obuzdavši zatim svoju ljutinu, pruži dojavitelju ruku, diže se i reče:

»Čujte me prijatelji! Zadajem sam sebi, pred svima vama, poštenu riječ, da ću svojim daljnjim životom i djelovanjem dokazati, da svi atenski govornici lažu.«

I, zbilja, Filip održa zadanu riječ, jer od toga dana ne bijaše u cijeloj Grčkoj i Mačedoniji trijeznijega i umjerenijeg čovjeka od njega.

Ali, iskupivši svoju riječ, oduze svima neprijateljima pravo da ga napadaju, mnoge učini svojim prijateljima, druge makne s puta i zavlada nad svima Greima.

No Demostena ne predobi nikad za sebe, jer njemu je bila glavna samo sloboda njegove Grčke.

Ljubo Brgić

Bosiljak...

Zajedno sa metvicom, kaloperom, levandom i ružmarinom bio je nekad bosiljak glavni ukras naših vrtova u mom zavičaju. Njegov miris opajao je i duše starih bakica kao i male djece. Ali nijesu samo po vrtovima i prozorima naših kuća njegovale vrijedne ruke pored mažurane i bosiljak. Istina on nije uvijek bio u krasnim cvijetnim vazama, ali njegov ugodan miris nije bio manji ni u nekom starom raspuknutom loncu. Ni kuće, ni vrta nije kod nas bilo bez bosiljka. Njega bi djevojke zaticale za tkanicu, kad bi nedjeljom u crkvu polazile. I govorele bi jedna drugoj: »Kako lijepo zadaje tvoj bašelak«. On nije falio ni na Tijelovo kad se nosilo blagosloviti u crkvu velike snopove cvijeća i vrtnog i poljskog. Njega bi momci zatakli za uho, a bake ga brižno držale u ruci pomiješanog s metvicom, jer njima do karanfila nije više bilo stalo. I on skroman i nježan i ako neugledan tako je rado opajao svojim mirisom i bogataške prozore i kućice siromašnih. Bosiljak se istina i drugdje njeguje, ali ga nisam nigdje vidio koliko tamo u mom zavičaju preko Učke. Bio je pravo narodno istarsko cvijeće. Skoro bi čovjek rekao da ga je odanle uzela naša narodna duša, naše narodno srce i ovjekovječila ga u mnogim našim narodnim pjesmama za sve što je lijepo i skromno, što je drago i milo. — Moj bosiljče, milo cvijeće goje li te i danas vrijedne ruke naših djevojaka, napajaš li i danas svojim mirisom i mlado i staro u mom zavičaju? Ili možda veneš sam u zapuštenim vrtovima i čekaš da napojiš one koje te mnogo vole.

Prikodražan

Slavuj u lugu

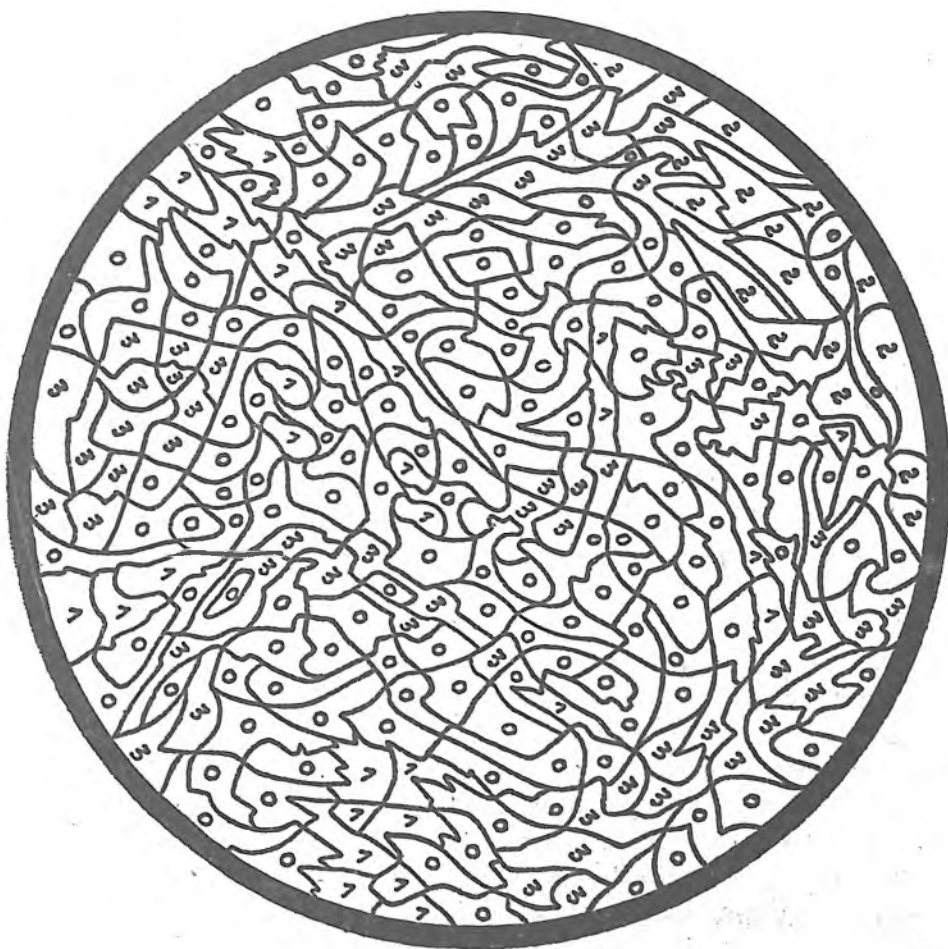
Bigliše slavuj u lugu
Veseli premilu drugu,
a ona radosno leži
U gnjezdašcu toplom i mekom
i porod novi sprema.
Za nju počinka nema,

a slavuj bigliše dalje
svoje joj uzdahe šalje.
najdraže ona mu biće,
majka budućih tića,
divnih pjevača slavića.

Rikard Katalinić Jeretov

MALO RAZONODE

Eto ti malo zabave! Uzmi crvenu, zelenu i plavu olovku. — Crvenom oboji polja br. 1. zelenom polja br. 2, a plavom br. 3.

Odvažnost i velikodušnost

Za vladanja bizantinskoga cara Heraklija zavladaše Arapi čitavom Perzijom, osvojivši jedan dio Male Azije, a zaprijetiše i samom Bizantu.

Videći opasnost, u kojoj se nalazi njegovo carstvo, pozove car Heraklije sve svoje vojvode i naloži im, da pod' svaku cijenu potjeraju Arape i oduzmu im Malu Aziju.

Vojvode se pokore carevoj zapovijedi, i stanu dogovarati kako bi to izveli.

Nakon dugog dogovaranja, odluče da će dići tri vojske: jednu, koja će udariti na Arape pred Carigradom; drugu, koja će udariti sa obala Crnoga Mora i treću, koja će udariti sa otoka Sporada.

Treću vojsku, koja je udarala sa otoka Sporada vodio je vojvoda Leon Sirski, kasnije bizantinski car.

U određen dan, udare sve tri vojske odjednom. Borba je bila žestoka, a rat je bjesnio svom žestinom.

Nakon naporne i teške bitke, uspjelo je ipak Bizantincima da potisnu arapsku vojsku od Carigrada do jezera Tis Čeli.

Arapski je kalif bijesnio, pa podiže novu vojsku i zapovjedništvo povjeri svome veziru Maleku.

Malek nahrupi sa svojim četama preko gorja Taurusa i sudari se sa vojskom vojvode Leona, koji je bio prešao, goneći Arape, sa otoka Sporada.

Borba je bila žestoka, i strmi klanci Taurusa vidješe nebrojene svireposti koje počinije zaraćeni neprijatelji.

Malekova je vojska bila svježja, odmorena i brojčano jača od Leonove, koja se već više mjeseca borila, ali je ipak odolijevala navalama Arapa.

Jedne tamne noći, odluči Malek da dokrajči borbu sa Leonom i prisili Bizantince na uzmak.

Iako navala nije bila nenadana, ipak uspije Maleku potisnuti Bizantince sa svih položaja.

Videći to Leon, zapovijedi da vojska dade krajnji otpor, i postavivši se sam na čelo vojske, udari na Arape.

Malek je očekivao taj napadaj, odupre mu se svom snagom i potuče Leonovu vojsku.

Kako se Leon, za vrijeme najžešće borbe, nalazio u jednom klancu, na čelu glavnog dijela vojske, nađe se opkoljen od premoćnog neprijatelja, koji mu žestokom navalom razbije vojsku, a Leona, koji se borio žestoko i vješto, zarobe.

Svladavši ga, Arapi ga prepoznadu i odvedu u Malekov šator.

U času, kada dovedoše Leona, sjedio je Malek na mekanim dušecima, okružen svojim časnicima.

Spazivši Malek Leona, zapita ga:

»Jesi li ti vojvoda Leon?«

»Jesam«, odvrati odvažno Leon.

»Ti si sada moj zarobljenik«.

»Znadem«, odvrati Leon bez straha.

»Što očekuješ od mene kao pobjednika?«

»Maleku«, odvrati Leon, »nalazimo se kao ravan pred ravnim«.

»Kako to?« začudi se Malek. »Ja sam pobjednik, a ti poražen.«

»Znam«, odvrati Leon, »ali ja sam vojvoda jedne, a ti druge vojske. Ja sam se hrabro borio na čelu svoje, a ti na čelu tvoje vojske. Ja sam uložio svu svoju vještinu da te pobijem, a i ti također. Prednost je na tvojoj strani, jer si me pobijedio, budući da je tvoja vojska bila odmorena, svježija i brojčanija, a moja izmučena od dugotrajnog ratovanja. Eto vidiš da smo si ravni.«

»Da«, odvrati nešto podrugljivo Malek, »tako je, samo s tom razlikom, što sam ja slobodan, a ti zarobljen!«

»Potpuno ispravno«, odvrati hrabro Leon«, ali mi ipak vrijednost ne možeš smanjiti.«

»Razumijem te, ali ipak, kakovu odluku očekuješ od mene?«

Leon ga otvoreno pogleda u oči i reče:

»Ako si ratovao kao vojskovođa, vratit ćeš mi slobodu; ako si ratovao kao trgovac, prodat ćeš me u roblje, a ako si ratovao kao mesar odrubit ćeš mi glavu.«

Malek ne trenu okom, već mu mirno odvrati:

»Leone, vraćam ti slobodu, i vrati se k svojim!«

Leon se nakloni, i oba si protivnika stisnuše junačke desnice.

Čas zatim, odjuri na arapskome bijelcu, ispraćen arapskim časnicima, iz neprijateljskog tabora, vojvoda Leon, da par godina zatim bude gospodar bizantijskog carstva.

Ljubo Brgić

Kosci

Visoke su rose
Kosci trave kose.

Dršću mlade trave
i boje se kose
i kosaca što im
erni udes nose.

Mi pak kosce volimo
i samo ih molimo:

Čuvajte nam gnijezda
gdjeno sjedi ptica
draga prepelica!

Bogumil Toni

Plava livada

More... to je livada
Kojoj iz njedara
Niču bijeli cvjetovi:
Stotine jedara.

Kada dune lahorak
Zaigraju vali,
I plavom se livadom
Njišu cvjeci mali...

Šime Fučić

Boje na Jadranu

Haj, što bliješte
Divnim sjajem
Jasne boje
Morem, krajem.

Bijelo jadro,
Bijeli žali,
Suri kamen,
Sinji vali,
Zelen-plava
Ta pučina
I nebeska
Ta modrina;
Na obali
Sive stijene,
U stijenama
Tamne sjene;
Rahla zemlja
Sva crvena,
Smokva rodna

Sva zelena;
U šarenoj
Lijepoj slici
Vinogradi
Maslinici,
A vrh svega
Zlatno sunce
Što no žari
Vale mora
I vrhunce
Kamen-gora.

Recite mi:
Takih boja
Ima l' jošte
Zemlja koja,
Takog raja
Ima l' igdje?
— Do Jadrana
Nema nigdje!

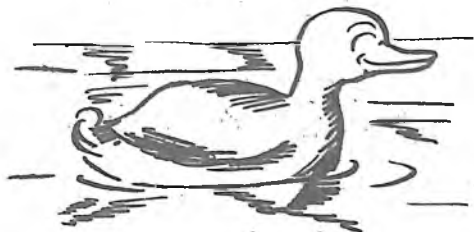
Šime Fučić

Redom...

Najela se muha meda;
Prejela se — jedva gleda...

Pa bezglavo, troma luta. —
Hitra žaba je proguta.

Al i njoj bi radost kratka:
Posta žrtvom starog patka.

No za čas i patak strada
Rad lijina silna glada.

Tek se čudom čudi lija
Što joj meso tako prija:

Je l' moguće? — Meso patka
Ima okus... meda slatka.

Šime Fučić

Crvena zvijezda

Jeste li kada gledali za ljetnih noći vedro nebo, osuto milijunima i milijardama sitnih i krupnijih blistavih zvijezda i zvijezdica? Jedne su svijetlije, druge tamnije, a jedna je među njima, ako ste opazili, koja svijetli crvenim sjajem.

Hoćete li da znate zašto?

Kada je Gospodin naš Isus Krist nakon slavnog svog uskrsnuća uzašao na nebo, anđeli su lepršali po svemiru pozivajući sve zvijezde, nek bljesnu u punom sjaju i pozdrave ga. Pri tom su govorili:

»Planite, zasvijetlite, dolazi Gospodin« — —

A sve su zvijezde odgovarale:

»Znamo, znamo! Dolazi Gospodin, Sin Božji, Isus Krist.«

Doletjeli su tako i do udaljene zvijezdice, o kojoj je ovdje riječ, ali ih ona nije shvatila, nego je rekla:

»Kakav Gospodin? Ta to je samo neki čovjek u bijelom.«

Ali kad su joj anđeli rekli tko je to i da je to sam sin Božji, kojega su sve druge zvijezde prepoznale, osim nje, ona se zastidila i sva se od stida zacrvenila. I takvom je ostala sve do dana današnjega.

A sada potražite i vi na večernjem nebu onu malu crvenu zvijezdicu, koja na dan uskrsnuća gospodnjega nije prepoznala Isusa.

NAŠI MLADI SARADNICI

Istri

Ispod Učke divne gore
Gdje nam mila Istra stoji
Valovito šumi more
S mukom crne dane broji

Oko naše Istre tužne
ovila se magla gusta
Iznad glava naše braće
Prostire se tama pusta

Mučka Rijeka, Sokolovac

K tome teški uzdisaji
što dolaze s one strane
Kazuju nam da su tamo
Saletjele crne vrane.

Ali ipak čas će doći
Kad će nestat guste tmine,
I nek našoj miloj Istri
Opet novo sunce sine.

Vladimir Bosančić

Skauti

Zeleni se brdo
Zeleni se brijeg
Već u šumu hita
Naš skautski stijeg.

Logorovat ćemo,
Do jeseni puste,
Do jesenske kiše;
I do magle guste.

Ići ćemo tamo,
Na vrh Velebita,

Daruvar

Gdje se vidi Istra;
U crno zavita.

A kad se popnemo
Na Velebit ravan,
Naš će stijeg biti,
Znatno, vrlo slavan.

Tad će da zaori
Naša pjesma slavna:
»Istra j' bila slobodna,
U vremena davna« ....

Marko Miroslav

Gabrijel Cvitan: Tri pjesme

Uzavrelo more...

Uzavrelo more,
ništa se ne vidi,
valovi ko gore
nasrću na hridi.

Na pučini sinjoj
jedna lađa mala
nastoji dohvatit
rodnoga se žala.

Valovi je lome
i polijeva more.
Al' hrabri mornari
ustrajno se bore.

Najstariji drži
Na kormilu ruku
i sigurno lađu
upravlja u luku.

Potok

Kroz stijenje i granje
niz zeleni hum,
s korom ptica pjeva
i potokov šum.

Obnoć u njem blista
vitez, mjesec pun,
kada zlatan jezdi
niz nebeski drum.

Na potoku pije
lisac, stari kum.
Jutros žedan ode...
preplaši ga: bum!

Proljetna pjesma

Nastali su topli danci,
topli danci i uranci.
Po ledini u igranci
kolo vode janjci.

Kraj njih sjeli su pastiri,
svak u svoju frulu sviri.
Povjetarac tiho piri
i lete leptiri.

Sunce s trave rosu briše
i šarena slova piše
Sve životom novim diše,
Zime nema više.

Naj...

Najveća knjižnica na svijetu nalazi se u Londonu. Kad bi se knjige, koje su tamo složene, poredale jedna do druge u jednom redu bio bi taj red dugačak 100 kilometara. Knjižnica je bila osnovana godine 1753, a svake se godine povećava za 100.000 svezaka. Knjižnica je osigurana najmodernijim sredstvima protiv požara i provale.

Najsavršenija glazbena dvorana u Evropi je Smetanina koncertna sala u Pragu. Ta je dvorana tako građena da se svaki pa i najmanji glasak na pozornici čuje potpunoma jasno u svakom pa i u najudaljenijem kutiću. Takvim dvoranama kažemo da su akustične.

Čudni računi

Dragi moj mali čitatelju, kad se sastaneš sa nekim drugom, a ti mu reci: Što ćeš mi dati, ako od 45 odbijem 45, pa mi ostane 45?

Tvoj će ti drug reći: — To je nemoguće, i zato ti ne dam ništa.

A ti njemu odgovori: — Pričekaj, brajko, pa da vidiš.

Nato uzmi pisaljku, pa napiši na komadiću papira ove brojke:

9 8 7 6 5 4 3 2 1

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Pozovi onda prijatelja neka odbija. Prijatelj odbije tačno i dobije ovaj ostatak:

8 6 4 1 9 7 5 3 2

— A sada? — upitaće te tvoj drug.

— Sada, zbroji sve brojke koje se nalaze u odbitbeniku.

Prijatelj zbraja 9 i 8 i 7 i 6 itd = 45

— Dobro, a sada zbroji brojke u odbitniku.

Prijatelj zbraja 1 i 2 i 3 i 4 itd = 45.

— Zbroji sada brojke u ostatku. I tvoj drug zbraja 8 i 6 i 4 itd. = 45.

Ti ćeš na to slavodobitno: Može li se dakle odbiti 45 od 45 da ostane 45?

— A, evo, može — izmucuaće tvoj prijatelj sav zablenu.

Barba Rike

Zanimljivosti...

U Češkoj se pojede mnogo krumpira. Lanjske je godine urodilo u Češkoj ništa manje nego 1,300.000 vagona krumpira. Zamislite samo, kako bi to bio dugačak vlak, koji bi tolike silne vagone vukao za sobom. Sav se taj krumpir ne pojede, nego se iz njega pravi škrob, ljepilo, špirit i drugo.

Odakle dolazi riječ tramvaj? Englez Outram bio je prvi, koji je ustanovio, da bi kola mnogo brže jurila, kad bi se klizala po željeznu tračnicama. Zato su se kola koja su vozila po tračnicama zvala isprva Outram kola. »Way« (čitaj »vej«) znači engleski »cesta«, pa su ih nazivali i Outram-way, a kasnije samo tram-way, od čega je i postala riječ električni tramvaj.

Najnapučenija zemlja u Evropi je Belgija gdje žive 273 stanovnika na jednom četvornom kilometru, zatim Nizozemska sa 250, Engleska sa 194, Njemačka sa 144 i Italija sa 138 stanovnika na 1 km². Najmanje je napučena Australija, gdje na svakom četvornom kilometru živi samo po 1 čovjek.

Najpametnija životinja je majmun čimpanza. Iza toga je orangutan, pa slon, zatim gorila, domaći pas, vidra, konj, tuljan, medvjed i domaća mačka.

KLOK & JOŽIĆ

Začudili ste se, je li, što prošli puta nijeste dobili uobičajeni mjesečni izvještaj?

Nije mnogo falilo i vi biste bili uopće ostali ne samo bez izvještaja, nego i bez Jožića, a bome i bez Kloka. Jer kud bi Klok sam bez Jožića? Kako bi se on bio mogao vratiti u Evropu sam iz ovdješnjih prašuma?

Još mi je i sad u povezu rame, koje mi je prignječio strašni jedan piton.

Evo kako se to dogodilo.

Uputili smo se u prašumu u lov na opasnog jednog leoparda, koji je bio strah i trepet okolice. Provlačili smo se kroz guštaru, ispod povijuša od rana jutra. Bilo je već podne, a mi nijesmo još uvijek osim majmuna i kreštavih papiga naišli ni na kakvu ljuću zvijerku. Strašnom leopardu ni traga.

Najednom začujemo neko šuštanje. Pozorno smo prosljedili naprijed, gledajući na sve strane no nigdje ništa. Klok zastane i zadrhta. Stanem i ja držeći spremnu karabinku, samo da odapnem. Klok mi pokaže šapom jedan grm. Pogledam bolje, a to iza grma opazim kroz granje dva blistava oka, ko dvije žeravice, koje su nas nepomično promatrale. Polako jedva čujno zašušti granje, a između njega pojavi se krasna glava leopardova, raširenih nozdrva, rastvorenih ustiju, u kojima se između crvenila blistao niz oštrih zubiju. Najednom se zvijer zgrbi i spremi na skok.

Naciljam, odapnem, dva praska i pred nogama mi se svali lijep primjerak leoparda s proštrijeljenim čelom.

Bio je gotov. Neobično veseli pristupili smo poslu. Oštrim nožem rasparali smo ga i svukli mu kožu. Imao je divno, skupocjeno krzno, koje je Klok odmah uprtio na leđa i mi smo se stali vraćati k čamcu, koji smo ostavili na obali riječice.

Klok je išao naprijed krčeći put kroz šikarje i povijuše, a ja za njim.

Najednom osjetim strašan udarac, koji me je skoro omamio. Ogromna neka smeđe-žuta masa ovila se oko mene i dvaput me omotala. Raskola-

čenih očiju, valjajući se po zemlji ugledam pred sobom nešto strašna: razjaplenu čeljust goleme jedne zmijurine preko četiri metara duge, a debele ko čovječja noga. Sitne zelenkaste oči zlorado su se u mene upiljile. Osjetim strašnu bol u kostima, u desnoj ruci baš na ramenu puče mi kost. Kriknuo sam i od užasa se onesvijestio. Mora da sam bio vrlo kratko vrijeme u nesvijestici, jer sam već čas zatim osjetio kako popušta stisak strašnog obruča oko mene.

Moj Klok, začuvši moj krik, obazre se i uvidi strašnu pogibelj, u kojoj sam se nalazio. Ne časeći časa skoči mi u pomoć. Onako goloruk baci se na zmiju i pograbi je za vrat. Užasnom snagom stane joj stiskati grlo. Nastade nekoliko mučnih trenutaka. Uz grozne boli ja se stanem izvlačiti iz smrtonosnog zagrljaja strašnog pitona. Onako sakat, s krvavom ogrebotinom na ruci stajao sam jedan trenutak nepomičan ne znajući što da započnem. Borba je bila nejednaka.

Klok je stiskao svojim šapama zmiju za grlo, ona je lomatala repom, ali je svaki čas prijetila opasnost, da ne dohvati majmuna repom i ne omota se oko njega, a onda je i on gotov.

Njemu je već malaksala snaga. Vidio sam kako su mu oči iskočile, žile na vratu i na rukama nabrekle da je izgledalo da će sad na prsnuti.

Što da započnem? Da opalim? Mogao bih pogoditi Kloka. Pograbin nož i posljednjom se snagom dignem i zarežem njime zmijurinu. Parao sam mahnito. Krv je šiknula zmija se počela trzati i vidio sam kako popušta njezina snaga. Klok je još uvijek stiskao grčevito njezin vrat, ali više nije bilo potrebno. Piton više nije davao znaka života.

Nakon toga sam klonuo. Cijelo me je tijelo boljelo, pa se nijesam mogao dignuti. I Klok je bio izmučen. Ali dobra životinja nije klonula. Dobri moj Klok sve onako izmučen uprtio me je na leđa i vukao sve do čamca. Odanle je niz rijeku otplovio do prvog naselja. Bili smo spašeni. Moj dobri, moj dragi Klok!

Dva milijuna tuljana. Ovih dana vidjeli su brodovi u Tihom Oceanu neobičnu pomorsku procesiju. Ogromna masa tuljana plovila je prema sjeveru. Računa se da ih je bilo oko dva milijuna. Ta selidba tuljana započinje se svake godine. Pred zimu plove tuljani na jug, a u proljeće se vraćaju na sjever. Na taj put odlaze obično samo ženke, jer mužjaci ostaju i preko zime na sjeveru u okolici Beringovih vrata. Tuljane se smije loviti samo ljeti.

Tuljan je sisavac. Živi u sjevernim ledenim morima. Ženka se rado igra s mladim tuljanima na ledu. Hrani se ribama. Na kopnu je nespretn, ali u vodi je veoma brz i spretn i rijetko mu koja riba umakne.

Krzneno od tuljana je veoma skupocjeno. U Zagrebačkom zoološkom vrtu imamo dva tuljana.

Još ima samo 10.000 kitova? Prirodoslovci računaju, da u svim morima ima danas još samo nekih 10 do 12 tisuća kitova, koji žive u glavnom u sjevernim morima. Uzrok tom naglom opadanju broja kitova je u tome što ih u posljednje vrijeme jako tamane njemački ribari. Nijemci, kako je poznato nemaju svinja ni masti, pa su se bacili na lov kitova. Najveća njihova ribarska lada »Unitis« je ujedno i najveća ribarska lada na svijetu. Nedavno su uhvatili kita, koji je težio 70.000 kg. »Unitis« ima 400 momaka posade, a na njoj je odmah uređena čitava tvornica, gdje se odmah kitova mast topi, meso suši, koža stroji. Dnevno znadu uhvatiti do 25 kitova. Strojevi lade tjerani su uljem, koje se izvadi iz kita.

Miševi bi živjeli u visini od 80.000 metara. Poznato je da je zrak u velikim visinama veoma rijedak, tako da čovjek ne bi mogao u tim visinama živjeti zbog pomanjkanja zraka. U visini od 6000 metara čovjek više ne raspoznaje boje. U visini od 7 do 8.000 metara čovjek počinje gubiti svijest. U visini od 15.000 metara čovjek se može održati samo ako je zatvoren u balonu ili u kabini u kojoj ima dosta zraka. Pas, mačka i druge neke životinje u visini od 10.000 metara ugibaju. Jedino bi miš mogao živjeti i u visini od 80.000 metara. Tako je naime izračunao neki ruski učenjak.

Stara srna kaznila neposlušno mlado. Zanimljiva zgodica dogodila se ovih dana u šumi u Kruškoj gori u Češkoj, blizu mjestanca Prisenice. Stara srna vodila je sa sobom mladu srnu i srndaća. Mlada se srna od nje udaljila i izgubila u šumi, te se istom nakon dva dana opet vratila

k majci. Stara ju srna nije dočekala nimalo ljubazno. Počela ju je udarati nogama i glavom, i kroz dva dana ju je tjerala od sebe. Istom treći dan joj je oprostila te ju više nije kažnjavala.

Prirodne suzne bombice. Čuli ste već o suznim bombama. To su bombe, napunjene plinom koji tjera na oči suze. U velikim gradovima upotrebljava ih policija, kad hoće da rastjera demonstrante, a upotrebljavali su ih i u ratu. Kad se bomba rasprsnje plin koji iz nje izade draži oči, na koje navale suze.

Luk je također neke vrsti suzna bombica. Luk izlučuje plin, koji draži nosne sluznice, ove opet podraže ustroj oka, a oko se brani suzama da ga plin ne izjede i ne ošteti. Vidite, kako je priroda sve mudro uredila da se obrani od oboljenja.

Iz stranik zemalja

Škola, koja putuje oko svijeta. Uprava jedne new-yorške škole kupila je parobrod Liberty i opremila ga učionicama, dvoranama za tjele vježbu, blagovaonicama, spavaonicama i svim drugim udobnostima. Učenici te škole stanovat će, hraniti se i polaziti školu na brodu, a brod će lijepo ploviti morem od jedne zemlje do druge, dok ne obiđe cijeli svijet. Putovanje će trajati godinu dana. Kako bi to divno bilo, kad bi tako mogla putovati i naša djeca!

Riba kao listonoša. Ruski ribari u ArhangelSKU uhvatili su nedavno ribu lososa koji je na leđima imao srebrnom niti privezan mali valjak od celuloida, dugačak 2 i pol centimetra. Na valjku je bio engleski i norveški natpis: »Otvorite valjak. Unutra je pismo!« Ribari su odnijeli ribu na obalnu komandu, koja je valjak otvorila i našla u njem ovo pismo: »Pošaljite ovaj dopis zoološkom muzeju u Oslo. Označite nam mjesto, dan i način kada i kako je losos uhvaćen.« Kako vidimo losos je prevalio put od Oslo-a, glavnog grada Norveške do ArhangelSKA, koji je dug 4500 kilometara.

Zbirka vode iz cijeloga svijeta. U Edinburgu u Engleskoj umro je čovjek, koji je imao najneobičniju zbirku na svijetu. U nekoliko tisuća bočica imao je uzorke voda iz svih mora, svih rijeka, svih jezera i potoka na svijetu. U njegovoj su se zbirci nalazili i uzorci naših ljekovitih vrela. Svoju je zbirku ostavio znanstvenim ustanovama. Veliku većinu tih voda sakupio je sam, jer je veoma rado putovao po svijetu.

Djeca uzbunila čitav grad. U češkom gradiću Libušinu igrala su se pokraj redarstvene kasarne djeca loptom. Jakim udarcem bacio je jedan dječak loptu kroz otvoreni prozor u ured stražarnice. Lopta je udarila svom snagom o puce električne sirene. Sirena je najednom stala tuliti iz sve snage. Ljudi su mislili, da je nastao požar, izletili su na ulicu, vatrogasna kola su jurila na sve strane, a požaru nigdje ni traga. Istom dugim ispitivanjem saznalo se kako je do te neobične uzbune došlo.

Koliko se plati za prolaz kroz Sueski kanal? Sueski kanal dijeli Afriku od Azije i spaja Sredozemno za Crvenim morem i dalje s Indijskim oceanom. Da nema toga prokopa, što ga je izgradio francuski inženir Lesseps, parobrodi, koji putuju iz Evrope u Indiju i dalje na istok morali bi ploviti barem mjesec dana dulje i obići cijelu Afriku sve oko Rta Dobre nade. A tako za par sati već su prešli iz Evrope u Aziju. Društvo, koje iskorištava Sueski kanal nalazi se u rukama Francuza i nešto malo Engleza. Svaka lada koja hoće da prođe kroz kanal mora platiti 5 zlatnih franaka po toni veličine broda i 10 zlatnih franaka po osobi. Prema tome jedan parobrod od 10.000 tona sa 500 putnika mora platiti samo za onaj prolaz koji traje par sati 100.000 zlatnih franaka. Italija je u posljednjoj godini dana platila za svoje brodove, koji su plovili u Abesiniju ništa manje nego 1 milijardu i pol dinara u zlatu.

Aljaska je bila kupljena za sedam milijuna dolara. Aljaska ta pusta i ledena zemlja na krajnjem sjeveru Amerike bila je nekad vlasništvo carske Rusije. Ruski car ju je međutim, trebajući novaca, svojedobno prodao Sjedinjenim Državama Američkim za 7.200.000 dolara. Tada još nije nitko znao koliko se bogatstvo krije u toj pustoj zemlji. Istom su kasnije Amerikanci pronašli bogate zlatne rudnike iz kojih su iskopali toliko zlata i drugih dragocjenih kovina, koje su im vrijedile i petsto puta više nego što su oni za tu zemlju platili.

Krasnu si je zabavu izmislio neki mali dječak u Češkoj. U staklenu je flašu nasipao negašenog vapna, nalio na nj vode i čvrsto flašu začepio. Flaša mu se u ruci rasprsnula a vapno mu spalilo čitavo lice.

Amerika se naoružava. Otkako se ono Japan zaratio s Kinom i potopio nekoliko američkih brodova u Tihom oceanu, Amerika se pobojala da joj Japan ne ugrozi njeno gospodstvo na Filipinama i u Tihom Oceanu, pa se je stala silnom brzinom naoružavati. Svojim je brodogradilištima dala nalog da hitno izgrade 46 velikih bojnih brodova, 22 pomoćna broda i 950 aeroplana. U svemu će ove godine potrošiti Amerika za naoružanje jednu milijardu i 111 milijuna dolara, što u našem novcu iznosi oko 64 milijarde dinara.

Pol milijuna dinara za jednu marku. Od 27 do 30. travnja ove godine održana je u Pragu u hotelu »Palace« zanimljiva dražba poštanskih maraka. Na dražbi je bila i najskuplja evropska marka, modra starorununska marka, koju su cijenili na pol milijuna dinara. Isto tako je bila na prodaju i tamnomodra staroautrijska marka s križevima, koju su ucijenili na 300.000 dinara.

Onaj koji imade austrijske marke sa slikom pokojnog kancelara Dolfussa može na njima lijepo zaraditi. Sada, kad je nacionalsocijalistička Njemačka priključila Austriju velikoj Njemačkoj dala je odmah uništiti sve marke s Dolfussovom slikom. Te marke, koje su se nedavno prodavale po par dinara komad, sada su postale rijetkost i stoje po 1000 dinara komad. Dakle tko ih ima neka ih čuva.

Nove čehoslovačke marke. U svibnju izlaze nove čehoslovačke marke od 50 helera u spomen dvadesetgodisnjice bitke kod Doss Alta, gdje su nastupili češki dobrovoljci protiv austrijskih četa. U lipnju izlaze spomenmarke na svesokolski slet, koji se ove godine održava u Pragu. U listopadu će izaći spomen marke na uspomenu dvadesetgodisnjice postanka čehoslovačke republike. Tko sabire marke, neka se požuri da piše kakvom svom prijatelju u Češku da mu ih na vrijeme pošalje.

Izložba poštanskih maraka i kongres filatelista biti će ove godine u Pragu u mjesecu lipnju. Dolaze učesnici iz cijeloga svijeta.

Životinje na poštanskim markama. Na markama Belgijskog Konga naslikana je žirafa. Na marki republike Ecuador, kojoj pripada i otok Galapagos je naslikana glasovita kornjača, koja je tamo nađena i koja je težila 300 kg.

Kinin. Kinin, glasoviti lijek protiv groznice pravi se iz kore kininovog drveta, koje raste u Andama u Južnoj Americi. Tamošnji Indijanci već su odavna poznavali ljekovitost te kore, ali ju nijesu htjeli otkriti Evropejcima. Istom sredinom XVII. vijeka saznali su Evropejci za taj lijek. Od tada se počelo dovoziti u Evropu na stotine kilograma kinove kore tako da je prijetila opasnost, da će tog drveta sasvim nestati. Englezi i Holandezi pokušali su presaditi kininovo drvo na otoku Ceylonu, u Prednjoj Indiji i na Javi. Pokus je uspio. Danas je kinin jedan od najboljih lijekova protiv groznice i nema tako rekuć čovjeka, koji ga ne pozna. A mnogi nije znao od čega se dobiva i kako smo ga upoznali. Zato smo mi evo ovde iznijeli njegovu povijest.

Srebrna žlica je najbolje sredstvo za desinfekciju. Neke drage kovine kao zlato, srebro i mjed imadu tu osobitost, da uništavaju bakterije. Kemičari su ustanovili, da te kovine proizvode zrake, koje ubijaju klice nekih bolesti. Naročito ubitačno djeluje na bakterije srebro. Metnemo li u vodu komadić srebra, uginut će za kratko vrijeme sve bakterije, koje su u njoj. Srebrna žlica utaknuta u vodu je najbrže i najbolje sredstvo za desinfekciju. To su znali već stari Remljani, koji su običavali metati u vodu srebrni novac, da bi voda ostala što dulje zdrava i čista.

Jurićev kutić

Učitelj: Zašto imaš uši Juriću?

Jurić: Da mi drže kapu na glavi!

*

Ivica: Koja je razlika, Juriću, između tebe i magarca?

Jurić: Ta, što sam ja Jurić, a magarac je magarac!

Ivica: A ne! Razlika je ta, što je tebi danas otac rekao da si magarac, a magarcu još nikad nije rekao da je Jurić.

*

Ota c: Juriću, tko je razbio staklo na onom prozoru?

Jurić: Ne smijem kazati, jer sam zadao poštnu riječ, da ga neću odati.

Ota c: A kome si to dao poštnu riječ?

Jurić: Susjedovom Milanu.

*

Jurić: Kako to oče, da Japanci pune svoje topove žitom?

Ota c: Žitom? Gdje si to čuo?

Jurić: Pa evo upravo čitam u novinama, da je zrnje što su ga japanski topovi sijali po kineskim redovima učinilo prava čuda i pokore.

*

Jurić: (gleda prve lastavice, kako sjede na brzojavnim žicama):

— Bože moj, gdje li sjede lastavice kod brzojava bez žica?!

Jurić govori u školi učitelju lekciju o životinjskim glasovima: — Mačak mijauče, ovca bleji, vó mŭče.

— A šta radi morski pas? — upita ga učitelj. A naš Jurić iz neba, pa u rebra:

— Morski pas laje!

*

Neki gospodin sretne našeg Jurića, gdje ide putem sa djedom. Kad je Jurić pozdravio djeda, onaj ga gospodin upita:

— Juriću, onaj stari gospodin, je li ono tvoj djed?

— Jest, gospodine, ono je baš moj djed.

— Star je vrlo star. Mora da mu je mnogo godina.

— Pa nije — odgovori Jurić — mojem djedu samo je sedam godina više od mene.

— Nije moguće!

— Meni je sedam godina, a mojem djedu sedamdesetsedam!

Barba Rike

Hitler u Rimu. Njemački kancelar i vođa Adolf Hitler posjetio je prvih dana svibnja Rim, gdje mu je priredjen veličanstven doček, kakav se rijetko u povijesti pamti. Za njegov je doček sagrađen posve novi kolo-dvor iz mramora, a izgrađena je i nova cesta, kojom je imao proći.

Skauti nastradali na moru. Nedaleko francuske luke Marseille osamnaest je skauta krenulo čamcem na široko more. Zatekla ih bura, čamac je bio bačen na neku hrid i razmrskao se. Troje se djece tom prilikom utopilo.

U Španjolskoj pobjeđuje general Franco, te mu je uspjelo doći do mora, čime je prekinuo vezu između Barcelone i Valencije. Zemlja, koju drže vladine čete je time razdijeljena na dvoje. Po svemu izgleda da se republikanske vladine čete neće moći dugo držati i da će konačno pobijediti general Franco, koga podupiru Talijani i Nijemci. U svakom slučaju u tom ratu nema ni pobjednika ni poraženih. Stradala je mučenica Španjolska i nesretni španjolski narod.

Zaledili se brodovi. Uz sjevernu obalu Rusije plovilo je nekoliko lađa, koje su se — kad je udarila zima — zamrznule i zastale u ledu. Led im je zdrobio kormila i one su ostale bespomoćne tjerane morskim strujama. U najvećoj je opasnosti oko 800 ljudi. U pomoć su im pohitali ledolomci i izgleda da će im uspjeti da ih spase, jer je nastalo lijepo vrijeme.

Zlato i dragulji u želucu. Danski ribari uhvatili su nedaleko Kodana morskoga psa. Kad su ga rasjekli i rasparali nemalo su se iznenadili pronašavši u njegovom želucu jedan zamotak u kom je bilo zlatnih narukvica, broševa i dragulja u vrijednosti od preko 300.000 dinara. Policija koja je ribarima stvari oduzela traži sada vlasnika tih dragocjenosti, jer drži da su po svoj prilici nekome pale u more za vrijeme vožnje ili pak da su ih lopovi ukrali i bacili u vodu, bojeći se da ne budu otkriveni.

Pepeo maharadžin bačen u svetu rijeku. U Harvaru u Indiji bio je ovih dana održan veličanstven sprovod umrlog maharadže od Patiala. Njegovo je tijelo spaljeno, a pepeo je pohranjen u zlatnoj vazi. Tu su vazuu nosili u veličanstvenom sprovodu do svete rijeke Gangesa i bacili je u njezine valove. U sprovodu je bilo 100 redara konjanika i 800 pješaka koji su podržavali red. Iz ostavštine pokojnog maharadže razdijeljeno je toga dana sirotinji za 8 milijuna dinara raznih darova.

Potres u Maloj Aziji. U posljednje je vrijeme bilo dosta potresa ne samo kod nas, nego i u drugim nekim državama. Tako je u Maloj Aziji od potresa nastradalo nekoliko stotina ljudi, a preko 30.000 ostalo ih je bez krova nad glavom.

Učenica spasila od smrti dvogodišnje dijete. Sedamnaestgodišnja maturantica u Zagrebu Neva Čubranić

idući jednog popodneva u školu kroz Klaićevu licu opazi iznenada kako s prozora prvog kata jedne kuće pada neko dijete. Ne časeći časa odbaci torbu s knjigama i dočeka na ruke dijete, spasivši ga tako od očite smrti. O mladoj junakinji pisale su sve novine, pohvalivši njenu odvažnost i prisutnost duha.

Neva Čubranić je već niz godina naš pretplatnica dok je još bila učenica osnovne škole u Baškoj, a evo i sada u Zagrebu za sve vrijeme svojih nauka na srednjoj školi.

Veoma nas veseli, što ovakve junakinje ubrajamo među svoje vjerne čitatelje.

Albanski kralj Ahmed Zogu se oženio. Kao što smo već u zadnjem broju javili, konačno je uz veliko slavlje obavljeno dne 27. travnja vjenčanje albanskog kralja Ahmeda Zogu-a s mađarskom groficom Aporny, koja je 22 godine mlada od njega. Jedna skupina uglednih gostiju vraćala se u Italiju aeroplanom, ali je doživjela nesreću. Aeroplan se zapalio i srušio, pa je životom nastradalo sedamnaest osoba.

Čehoslovačka država nalazi se u velikoj neprilici. Otkako je Hitler zauzeo Austriju i okružio tako sa svih strana Čehoslovačku, češki su Nijemci, kojih ima oko 3 milijuna digli glave. Traže vlast, svoju vojsku, svoje financije, uopće hoće da budu država u državi. Uz njih se sada bune i druge manjine kao Poljaci i Mađžari, a nijesu zadovoljni ni Slovaci. Nijemci drže skupštine, demonstriraju izazovno po ulicama i organiziraju svoje čete pa dolazi do krvavih sukoba s rodoljubnom češkom omladinom. U svakom slučaju Češkoj prijeti opasnost da nastrada.

Japanci i Kinezi bore se upravo strahovito. U posljednje su vrijeme Kinezi redom potiskivali Japance i

tjerali ih iz zaposjednutih područja. Sad su opet Japanci upeli sve snage da skrše otpor Kineza. Usredotočili su vatru na grad Sučao koji je važno stjecište željezničkih pruga i uspjeli da ga uz strašne žrtve osvoje. Kineza je bilo u njem preko 250 tisuća i nijedan se od njih nije htio predati. Očajno su se borili do zadnjeg čovjeka pa su svi poginuli. Čitav grad ispunjen je gomilama mrtvaca. Još se nikada nije dogodilo, da bi u jednom ratu poginulo toliko ljudi, koliko ovaj puta.

Židovima se ne piše dobro. Kad je Hitler došao u Njemačkoj na vlast počeo je proganjati Židove nazivajući ih čirom na narodnom tijelu. Izbacio ih je iz svih javnih ureda, iz sudova, i uopće im zabranio svako djelovanje bilo kao advokatima, liječnicima, bankarima itd. Zbog toga se je sve više Židova stalo seliti iz Njemačke i to u glavnom u Austriju, Mađžarsku, Jugoslaviju, a i druge zemlje, koje su ih htjele primiti. Oni siromašniji selili su u velikom broju u Palestinu.

Sad kad je Njemačka zauzela Austriju, našli su se u škripcu tamošnji Židovi, kojih se u samom Beču sakupilo ništa manje nego 300 tisuća. Opet su počeli bježati, pa je nastao opet val selenja u Mađžarsku, Jugoslaviju, Švicarsku, Francusku i dakako u Palestinu.

Sad su se pak digli Mađžari, koji su donijeli zakon proti Židovima. U Mađžarskoj je naime skoro sva trgovina, sve banke i uopće sva privreda u rukama Židova. Po novom zakonu Židovi ne mogu imati ni u kom slučaju u rukama više nego 20% narodne imovine, a ni u javnim službama i zvanjima ih ne smije biti više nego 5%.

U Palestini kamo se stječu svi proganjani Židovi iz cijeloga svijeta progone ih Arapi, koji nikako ne

žele da im sada Židovi otimaju zemlju. Tamo se radi toga vodi svakog dana krvavi rat. Englezi koji zašti-

ćuju Židove proti Arapima pale arapska sela, ubijaju buntovne Arape i guše njihove bune ognjem i mačem.

RAZNO

Tri i pol milijuna kilograma meda proizvedeno je prošle godine u Čehoslovačkoj. Kad bi se sav taj med izlio u jednu kotlinu, bilo bi to krasno jezero. Osim toga proizvedeno je i 170 tisuća kilograma voska. A sve su to skupile po livadama i po cvijeću male i sitne pčelice.

Bijele životinje znače sreću. Neki narodi veoma cijene bijele životinje, jer da donose sreću. U Siamu štiju bijelog slona kao božanstvo, u Africi je bijeli nosorog smatran bogom, Indijanci slave bijelog konja, a Arapi daju također bijelog konja svojim poglavcima.

Slavuj nije zaslužan samo radi svog krasnog pjevanja, nego i radi velike koristi za seljačko gospodarstvo. Jedan je učenjak izračunao, da svaki slavuj pojede dnevno najmanje 50 škodljivih kukaca, što znači 1500 kukaca mjesečno. Tih 1500 kukaca prouzročilo bi mjesečno na našem voću i povrću štete za 10.000 dinara. Znači da nam svaki slavuj spasi godišnje preko 100.000 dinara.

Milijardu ljudi hodaju bosu. U Evropi se svake godine izradi 490 milijuna pari cipela, u Sjevernoj Americi 450 mil. pari, u Južnoj Americi 45 mil., u Aziji i Australiji 66 mil., a u Africi samo 16 milijuna pari. Na cijelom svijetu izradi se godišnje oko jednu milijardu pari cipela. Kad bi se svaki čovjek na svijetu zadovoljio samo s jednim parom cipela godišnje još bi uvijek bilo milijardu ljudi, koji hodaju bosu. Neki hodaju bosu, jer nemaju novaca da kupe cipele, a drugi opet jer uopće za cipele ne znaju. Većina tih bosonogih ljudi živi u toplim južnim krajevima.

ODGONETKE

ODGONETKE IZ BR. 8

1) Pitalica: Što je Petar Pavlu ako je Pavlov otac Petrov sin?
Odgovor: Djed!

2) Homonimi 1) kositi — Ko si ti? — Kosi ti
2) Ko—se — kose
3) Bi li — bili — bili.

3) Križaljka: Vododavno: Rim — sir — raj — kip — Japan — vol
— sat — žar — jad.

Okomito: mir — kip — major — Sinaj — jal — kas —
val — tat.

4) Dvije posjetnice: Kraljevica — Virovitica.

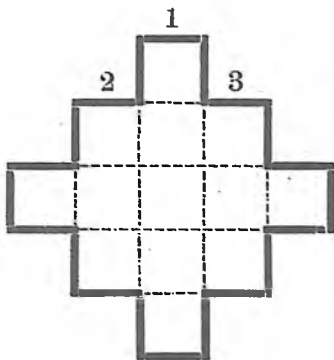
5) Ispunjaljka: Split.

Ispravno su odgonetali: Emil Piršl, Srp. Moravice — Robert Štriker, Sušine-Durdenovac — Željko Kukec, Ivanićgrad — Zdravko Ferderber, Srp. Moravice — Miroslav Klindić, Ivanićgrad — Josip Tomić, Petrinja — Svetozar Pavlović, Kruš. Jošice — Pipus Zoltan, Osijek — Duško Turina, Kraljevica — Josip Heinrich — Božić, Vareš — Emil Jurković, Srpske Moravice — Božidar Bazeli, Zagreb.

ZAGONETKE

(Tomić Josip, Petrinja)

ISPUNJALJKA

Okomito:

1 država na Balkanu

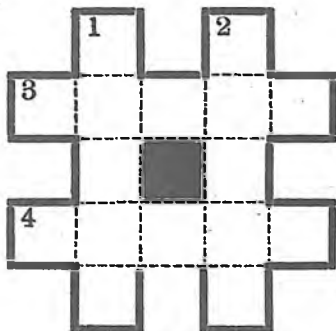
2 sat

3 veznik

Vodoravno i okomito isto

KRIŽALJKA

(Tomić Josip, Petrinja)

Okomito:

1 Grad u Bosni

2 Hrvatski pjesnik-bohem

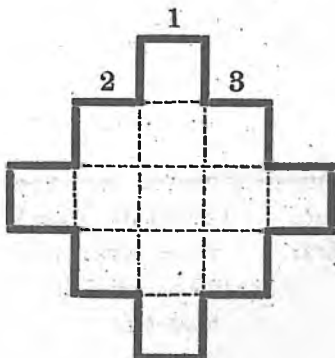
Vodoravno:

3 Cilj

4 Soc, trop

ISPUNJALJKA

(Tomić Josip, Petrinja)

Okomito:

1 medicina

2 šala

3 drvo

Vodoravno i okomito isto

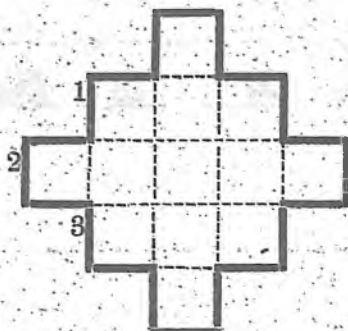
Rebus

(Tomić Josip, Petrinja)

$$\frac{Vi}{C}$$

ISPUNJALJKA

(Tomić Josip, Petrinja)

Vodoravno:

1 upravitelj turske pokrajine

2 dan u tjednu

3 vođa Ilirskog pokreta

Vodoravno i okomito isto

POSJETNICA

(Tomić Josip, Petrinja)

O. MITAR VIC

odakle je ovaj čovjek?

ISPUNJALJKA

(Pavlović Svetozar, Kruš. Jošice)

	1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22	

- 2 13 11 3 20 planina kraj Beograda
12 4 10 7 ptica grabljivica (viteška organizacija)
1 5 6 glavni grad Italije
21 9 8 konac
14 19 22 jezero u Americi
18 16 15 uzvik
17 suglasnik

»Mali Istranin« izlazi jedamput mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — a inostranstvo dvostruko.

Uredništvo i uprava nalaze se u Krajiškoj ulici br. 12.

Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Krajiška ulica 12. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 26. Za tiskaru odgovara: Ivan Bujanović, Zagreb, Radićeva ul. 26. I. kat.